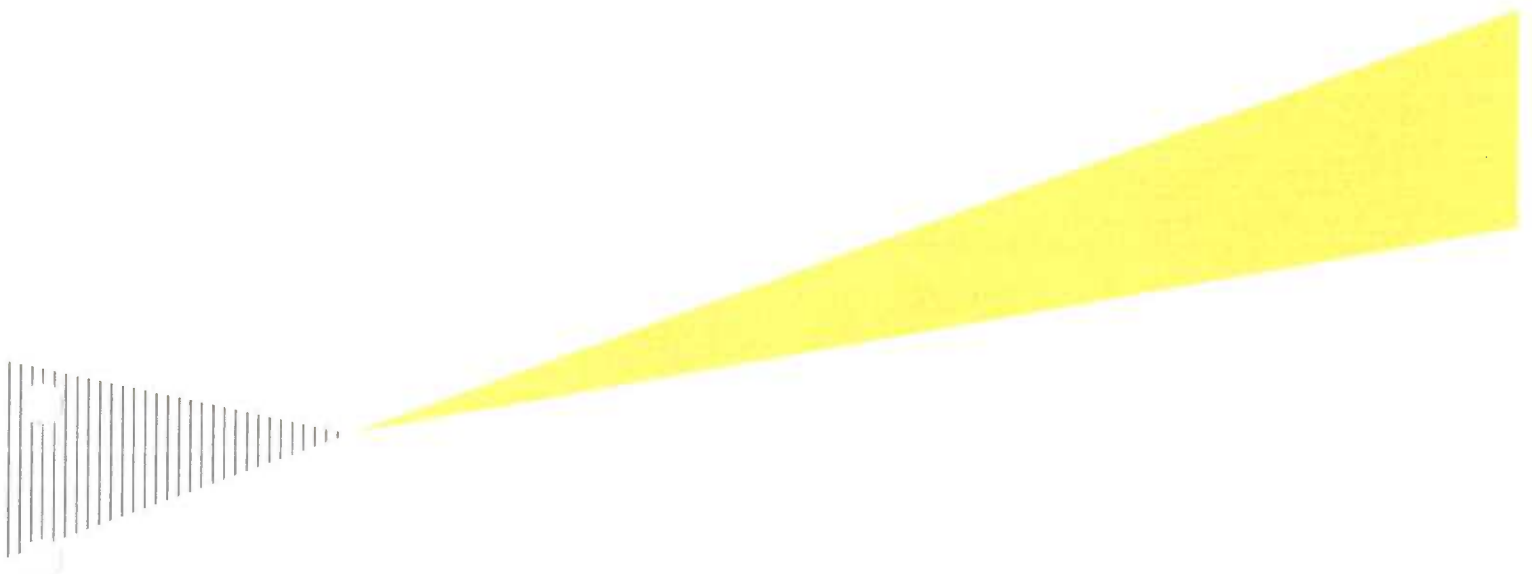

Lunds kommun

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2016

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning	2
2. Resultatutfall 2016	2
2.1 Utfall kommunen	2
2.2 Driftredovisning.....	6
3. Kommentarer till bokslut och årsredovisning.....	8
4. Måluppföljning	10
4.1 Inledning och målstruktur för kommunen	10
4.2 Avstämning av balanskravet	10
4.3 Finansiella mål.....	10
4.4 Verksamhetsmål.....	11
5. Intern kontroll.....	13
6. Sammanfattande bedömning	13

1. Inledning

På uppdrag av kommunrevisionen i Lunds kommun har vi gjort en granskning av årsbokslut och årsredovisning för 2016.

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.

Enligt kommunallagen ska revisorerna även bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål, kopplade till begreppet god ekonomisk hushållning, som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a § granskat om resultatet är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

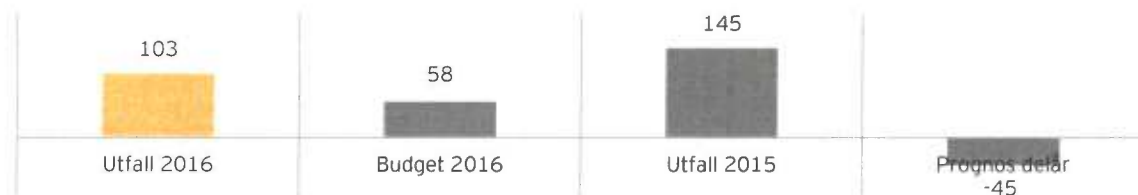
2. Resultatutfall 2016

2.1 Utfall kommunen

Utfall HELÅR	Utfall	Utfall	Utfall	Prognos	Budget	Förändring		
	2014	2015	2016	2016	2016	2016-2015	2016-Budget	2016-Prognos
Verksamhetens intäkter	1 386	1 500	1 788	1 653	1 412	288	376	135
Verksamhetens kostnader	-6 370	-6 619	-7 108	-7 086	-6 815	-489	-293	-22
Avskrivningar	-275	-298	-341	-328	-280	-43	-61	-13
Jämförelsestörande poster	28	67	-35	-25	0	-102	-35	-10
Verksamhetens nettokostnader	-5 231	-5 350	-5 696	-5 786	-5 683	-346	-13	90
						0	0	0
Skatteintäkter/Generella statsbidrag	5 187	5 413	5 694	5 652	5 671	281	23	42
						0	0	0
Resultat efter skatteintäkter (driftnetto)	-44	63	-2	-134	-12	-65	10	132
						0	0	0
Finansnetto	58	82	74	90	70	-8	4	-16
Jämförelsestörande poster	0	0	31	0	0	31	31	31
Årets resultat	14	145	103	-45	58	-42	45	148
Avräkning mot balanskravet	-39	-30	-4	0	0	26	-4	-4
Årets resultat efter balanskravsjusteringar		115	99	-45	58	-16	41	144

Årets resultat uppgår till 103 mnkr vilket är något lägre än föregående års resultat om 145 mnkr. Den totala budgetavvikelsen före balanskravsjusteringar är positiv och uppgår till 45 mnkr. Avvikelsen mellan årets resultat efter balanskravsjusteringar och budget uppgår till 41 mnkr.

Kommunens totala utfall i jämförelse med budget och föregående år (mnkr)

I förhållande till den prognos som avlämnades vid delårsbokslutet per 2016-08-31 är utfallet på helår om 103 mnkr ca 148 mnkr högre.

2012, 2013 och 2015 har kommunsektorns resultat påverkats positivt till följd av återbetalning av premier för avtalsgruppförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring för åren 2004-2008. För 2015 uppgick beloppet till 41 mnkr (2012: 90 mnkr, 2013: 86 mnkr). Någon ytterligare återbetalning har ej erhållits 2016 och är ej heller att vänta framgent.

För att jämföra resultatet mellan åren så har en jämförelse gjort nedan som eliminerar olika former av engångsposter, s.k. jämförelsestörande poster. De jämförelsestörande posterna framgår av not 3 i årsredovisningen.

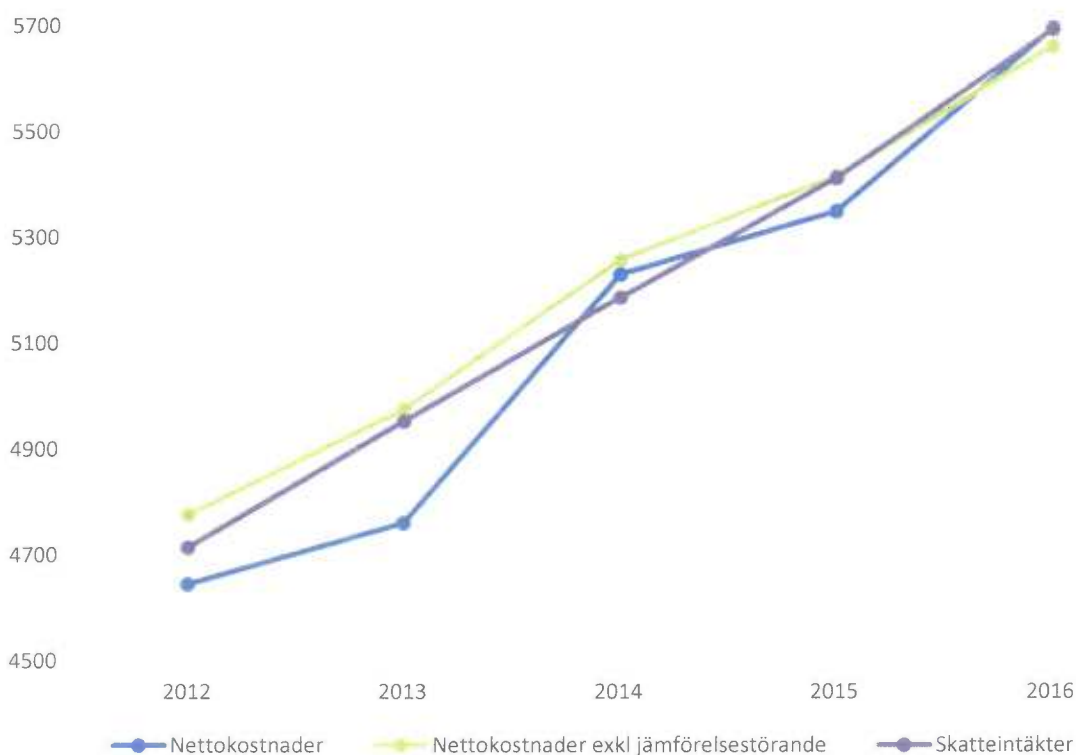
	Utfall 2016	Utfall 2015
Årets resultat	103 mnkr	145 mnkr
Realisationsvinster	-2,7 mnkr	-1,4 mnkr
Exploateringsunder-/överskott	6,7 mnkr	-26,2 mnkr
Återbetalning försäkringspremier (AFA)	-	-41,0 mnkr
Nedskrivning anläggningstillgångar	7,2 mnkr	10,5 mnkr
Försäkringsersättning	-	-9,0 mnkr
Avsättning deponi	24,0 mnkr	-
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster, innan finansnetto	138,2 mnkr	78,0 mnkr
Vinst vid försäljning av värdepapper	-20,6 mnkr	-4,2 mnkr
Extra utdelning från LKF	-10,0 mnkr	-
Justerat årets resultat	107,6 mnkr	73,8 mnkr

Analysen har gjorts på två nivåer, innan respektive efter finansiella poster. Det konstateras att de jämförelsestörande posterna beloppsmässigt är betydligt större under 2015 jämfört med 2016. De jämförelsestörande posterna tar i princip ut varandra 2016 medan de 2015 uppgick till sammanlagt drygt 70 mnkr. Förutom återbetalning av AFA-premier är den största skillnaden mellan åren att exploateringsverksamheten 2016 redovisar ett underskott på netto 6,7 mnkr pga beräknade förlustprojekt enligt gjorda bedömningar. 2015 redovisades istället ett större överskott, 26,2 mnkr. Realisationsvinsterna var större 2016 och uppgick till 20,6 mnkr 2016 jämfört med endast 4,2 mnkr 2015. Totalt uppgår resultatet exklusive jämförelsestörande poster till 108 mnkr för 2016 respektive 74 mnkr 2015.

Nettokostnads- och skatteintäktsutveckling

Verksamhetens nettokostnader uppgår till -5 350 mkr vilket är 119 mkr högre än föregående år. Ökningstakten för verksamhetens nettokostnader uppgår därmed till ca 2,3 % vilket är ca 7 % -enheter lägre än ökningen mellan 2013 och 2014. Om jämförelsestörande poster beaktas uppgår ökningstakten till 149 mkr och 2,8 %.

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning uppgår till totalt 5 413 mkr vilket är cirka 226 mkr högre än året dessförinnan då beloppet uppgick till 5 187 mkr. Ökningstakten avseende skatteintäkter, bidrag och utjämning är mellan åren ca 4,4 % vilket för 2016 är en högre ökningstakt än verksamhetens nettokostnader, oavsett beaktande av jämförelsestörande poster eller ej. I nedanstående tabell sammanfattas verksamhetens nettokostnader samt skatteintäkter för de senaste fem åren. Den röda linjen avser verksamhetens nettokostnader justerat för jämförelsestörande poster samt realisationsvinster.

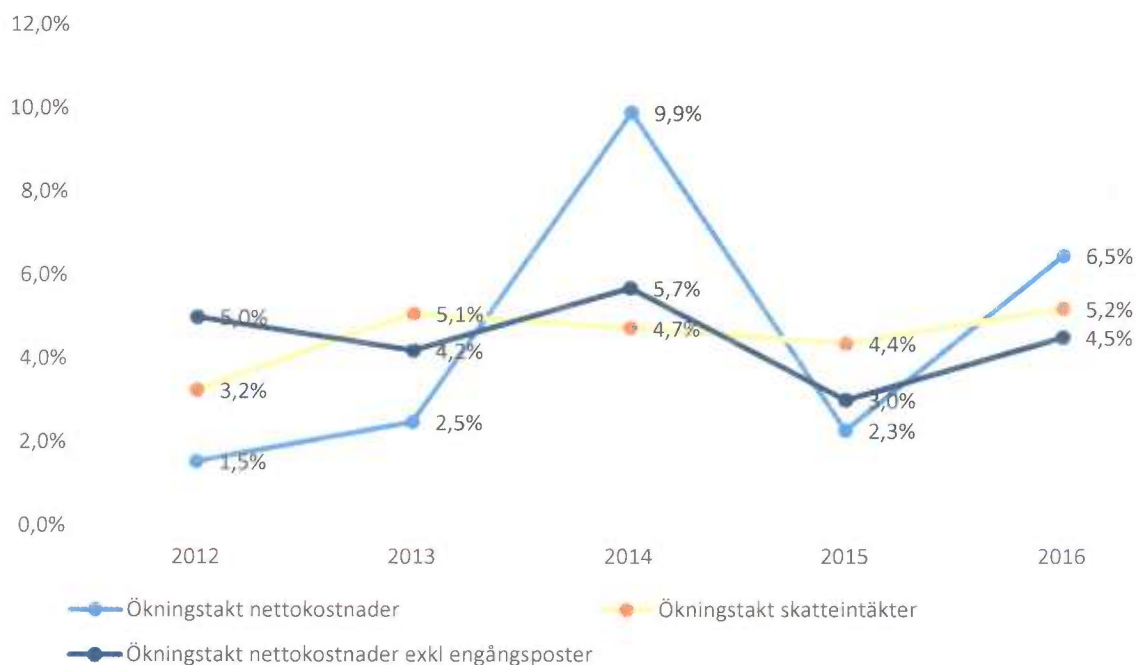

Som framgår av grafen ovan så har kommunens nettokostnader överstigit skatteintäkterna för åren 2012, 2013 och 2014. För 2015 och 2016 överstiger inte nettokostnaderna kommunens skatteintäkter även om jämförelsestörande poster elimineras.

Ett annat sätt att se på det faktum att verksamheternas nettokostnader 2016 inte tar i anspråk mer än skatteintäkterna åskådliggörs i följande tabell:

	2016	2015	2014	Avv 15/16	Avv (%)
Verksamhetens nettokostnader	-5 696	-5 350	-5 231	-346	2,3%
Avgår jämförelsestörande poster	35	-67	-28	102	-
Justerade nettokostnader	- 5 661	- 5 417	-5 259	-242	3,0%
Skatteintäkter och gen. Statsbidrag	5 694	5 413	5 187	281	4,4%
Justerat driftnetto (resultat efter skatteintäkter)	33	-4	-72	37	
Nettokostnader i relation till skatteintäkter	99,4 %	100,0 %	101,4 %		

Som framgår av tabellen ovan så har vi återigen beaktat jämförelsestörande poster vid analysen. För 2015 uppgick justerade nettokostnader till 5417 mnkr och skatteintäkter till 5 413 innebärande ett negativ driftnetto om -4 mnkr. Verksamheterna kunde i princip fullt ut finansiera verksamheten via skatteintäkterna utan att överskott från poster av engångskaraktär samt finansnettot. Verksamhetens nettokostnader uppgick till 100,0% av skatteintäkterna. För 2016 ger motsvarande analys ett justerat driftnetto om 33 mnkr. Detta betyder en förbättring om 37 mnkr jämfört med året innan. För 2016 tar nettokostnader i anspråk 99,4 % de årliga nettokostnads- respektive skatteintäktsökningarna.

Som nämnts tidigare har nettokostnaderna ökat med 6,5 % mellan 2015 och 2016 jämfört med skatteintäkterna som har ökat ca 5,2 %. Justerat för jämförelsestörande poster är ökningstakten 4,5 %. Totalt under perioden har verksamhetens justerade nettokostnader ökat med 37,9 % under perioden 2010-2016. Den totala skatteintäktsökningen är för motsvarande period ca 36,2 %. Ett konstaterade som kräver beaktande i framtida budget och plan beaktat osäkerheten i framtida skatteintäktsprognoser.

2.2 Driftredovisning

Verksamheternas totala avvikelser är positiv och uppgår till cirka 4,8 mnkr. Avvikelsen förklaras av både positiva och negativa avvikelser där Servicenämnden (-11 mnkr), Socialnämnden (-70 mnkr), KS/kommunkontor (+11 mnkr) samt Vård- och omsorgsnämnden (+40 mnkr) utgör de väsentligaste.

Nämndernas budgetavvikelse			
Mnkr	Utfall	Budget	Avvikelse
Byggnadsnämnd	-21,4	-24,1	2,7
Teknisk nämnd	-160,1	-180,9	17,9
Renhållningsstyrelse	1,0	0,5	0,5
Utbildningsnämnd	-438,7	-440,7	2,0
Kultur- och Fritidsnämnd	-330,7	-335,1	4,4
Socialnämnd	-598,7	-528,8	-69,9
Miljönämnd	-12,3	-12,6	0,3
Vård- och Omsorgsnämnd	-1 632,5	-1 672,6	40,1
Barn- och skolnämnd Lunds stad	-1 714,3	-1 723,3	9,0
Barn- och skolnämnd Lund Öster	-671,1	-670,3	-0,8
Servicenämnd	79,2	90,4	-11,2
KS – Kommunkontor	-176,7	-187,6	10,9
KS - Politisk ledning	-47,3	-46,2	-1,1
Summa nämnder	-5 723,5	-5 731,3	4,8

Fyra nämnder visar en negativ avvikelse mot budget och nio nämnder visar positiv avvikelse mot budget.

I förhållande till prognosen som avlämnades i samband med delårsbokslutet per 2016-08-31 är verksamheternas budgetavvikelser totalt 97,5 (få 137,4) mnkr bättre. De nämnderna med störst förändring i förhållande till prognos är Teknisk nämnd (+55 mnkr), Servicenämnden (+19 mnkr), Vård o omsorgsnämnden (+12 mnkr), Utbildningsnämnden (+13 mnkr) samt Socialnämnd (-12 mnkr).

Helårsprognos, budgetavvikelse			
Mnkr	Mars	Augusti	Utfall
Nämnder	-9,6	-54,7	4,8
Finansförvaltning	21,4	-48,6	40,1
Budgetavvikelse	11,7	-103,3	44,8
Budgeterat resultat	58,1	58,1	58,1
Årets resultat	69,8	-45,2	102,9

Servicenämndens negativa budgetavvikelse uppgår till -11 mnkr. I delårsbokslutet beräknades budgetavvikelsen i prognosen till -31 mnkr. Enligt årsredovisningen beror resultatet främst på lägre intäkter, främst hyresintäkter, och högre kostnad för avskrivningar vilket kan förklaras med införande av komponentavskrivning.

Vård- och omsorgsnämnden visar en positiv budgetavvikelse på 40 mnkr. Detta förklaras av lägre volymökningar än budgeterat där en väsentlig del (+38 mnkr) av det positiva resultatet avser LSS-verksamhet där behov och volymer är lägre än den budgeterade nivån. Övriga verksamheter uppvisar både över- och underskott:

- SoL-verksamheten -2,2 mnkr
- Hemvårdsverksamheten -10,5 mnkr
- Särskilda boenden +1,5 mnkr
- Korttidsboende/växelvård -0,9 mnkr
- äldreomsorgsverksamheter +7,8 mnkr
- daglig verksamhet +5,9 mnkr
- Personlig assistans -5,7 mnkr
- övriga LSS-insatser +7,1 mnkr

Socialnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 70 mnkr. Jämfört med prognosen är avvikelsen -12 mnkr. Enligt årsredovisningen är underskottet fördelat på kommun-finansierade verksamheter, -22 mnkr och nämndens resultatenheter, -48 mnkr.

Inom den kommunfinansierade verksamheter är det externt köpt vård som står för hela underskottet. Orsakerna till underskottet som anges är bland annat fler kostsamma placeringar av barn/ unga med stora svårigheter där kommunens öppenvård inte räckt till samt att kommunen saknar tillräckligt många egna adekvata boendeformer för personer med allvarliga psykiska funktionsnedsättningar. Samtidigt konstateras att kostnaderna för försörjningsstöd är lägre för 2016 än 2015.

Inom nämndens resultatenheter, flykting-, tolk- och tillståndsenheterna, uppgår underskottet till -48 mnkr och det konstateras att det är flyktingenheten som står för underskottet:

- Ensamkommande barn, -34 mnkr - högre personalkostnader och högre lokalkostnader än budgeterat
- Vuxna med familjer, -4 mnkr - lägre intäkter och högre lokalkostnader än budgeterat
- Gemensam organisation flykting, -10 mnkr - högre personalkostnader än budgeterat

KS/kommunkontor Inom anslagsfinansierad verksamhet är det främst projektverksamheten som uppvisar positivt resultat medan kommungemensamma försäkringar och ärendehanteringssystemet visar på negativt resultat.

Inom resultatenheterna visar IT-avdelningen ett positivt resultat medan företagshälsovården visar ett negativt resultat.

3. Kommentarer till bokslut och årsredovisning

Bokslutsprocessen

Inför upprättandet av årsbokslutet har ekonomiavdelningen, upprättat en bokslutsdokumentation baserat på dokumentationskrav och ansvarsfördelning. Bokslutet var väl förberett i samband med att granskningen påbörjades.

Exploateringsverksamhet

Kommunen har pågående exploateringsprojekt till ett värde av 244 (f å 234) mnkr. Det enskilt största är Brunnhög med ett värde på 196 (f å 182) mnkr. I samband med bokslut görs en detaljerad uppföljning på samtliga projekt varvid en fördelning av inkomster och utgifter görs på markarbeten och gata/park. Enligt den tillämpade principen används alltid inkomsterna till att i första hand täcka investeringen i gata/park som gatukostnadsersättning. Gatukostnadsersättningen läggs in i anläggningsregistret kopplad till investeringen och upplösning sker på samma tid som avskrivningen av investeringen. Återstående inkomst redovisas som intäkt i samband med försäljningen av marken. En bedömning görs löpande av kvarvarande inkomster och utgifter varvid ev förlustprojekt resultatredovisas direkt.

Under året har reavinster på totalt 10 mnkr redovisats samtidigt med förlustprojekt på 17 mnkr. Netto uppgår resultatet från exploateringsverksamheten till -7 mnkr. Det enskilt största förlustprojektet är Busstorget med en beräknad förlust på ca 11 mnkr.

Slutsatsen från använd redovisningsprincip är att det är en försiktig redovisning eftersom intäkterna i första hand går mot investeringen och intäktsförs först i takt med avskrivningen. Anledningen till att denna princip valts är svårigheten att bedöma om erhållna inkomster avser gata/park eller mark.

Fordran Migrationsverket

Fordran på Migrationsverket är 113,9 mnkr. Reservering av fordran på Migrationsverket hos Socialförvaltningen har skett med ungefär 5 mkr, knappt 3 % av total fordran, 5% av totala återsökta beloppet (det finns viss diskrepans mellan vad som återsökts och vad som bokats som fordran). Föregående år skedde ingen reservering av fordran. Skolorna har bokat 80 % av sökt bidrag.

Det finns viss osäkerhet i fordran på Migrationsverket, trots reservering.

Under 2017 har kommunen erhållit ytterligare utbetalningar och det avser då främst barn med uppehållstillstånd samt utredningskostnader som är lättare att bedöma. Totalt har 47 mkr betalats ut under januari 2017.

Statsbidrag

Extra bidrag för flyktingar som erhöles december 2015 har redovisats i enlighet med RKR:s rekommendation. 1/13 intäktsfördes under 2015, resten, 22 mnkr, har intäktsförts under 2016.

Ett generellt statsbidrag i form av byggbonus har erhållits med 23 mnkr. Redovisning har skett i enlighet med RKR:s rekommendation som generellt statsbidrag, dvs allt är intäktsfört i samband med att bidraget erhöles under 2016.

Materiella anläggningstillgångar - komponentredovisning

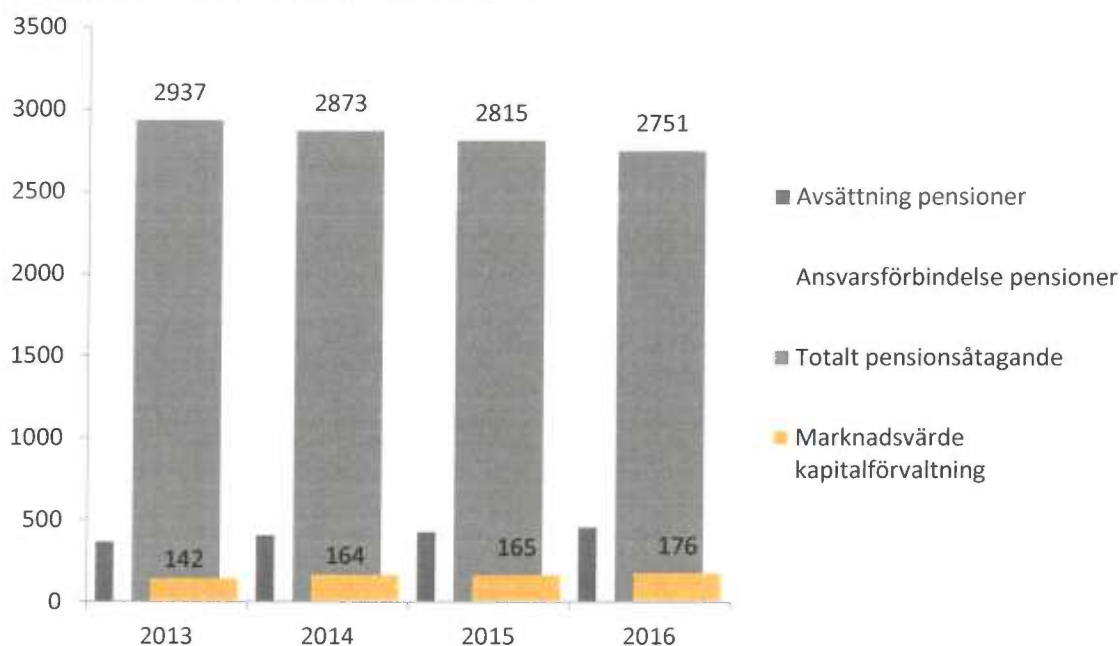
Komponentavskrivning har införts även på tekniska förvaltningen där infrastrukturinvesteringar sker. Innebär i praktiken att de infrastrukturinvesteringar som

har färdigställts under 2016 aktiveras med komponentindelning där avskrivning påbörjas den 1/1 2017.

Från 2016 finns även pågående projekt avseende infrastrukturinvesteringar, tidigare har dessa aktiverats löpande i samband med bokslut oavsett om de varit avslutade eller inte. För att kunna redovisa i enlighet med "komponentmetoden" krävs att investering är avslutad innan uppdelning kan ske i komponenter.

Pensioner och kapitalförvaltning

Lunds kommuns totala pensionsåtagande uppgår till 2751 mnkr fördelat på 454 mnkr redovisat som avsättning i balansräkningen och 2 297 mnkr som ansvarsförbindelse. Det totala pensionsåtagandet har minskat med ca 64 mnkr framförallt hänförligt till ansvarsförbindelsen till följd av utbetalningar. I nedanstående tabell sammanfattas det totala pensionsåtagandet fördelat på ansvarsförbindelse och skuld respektive marknadsvärdet på kapitalförvaltningen.

Som framgår av grafen ovan täcker pensionsförvaltningen totalt 6,4 % av det totala pensionsåtagandet. Detta är en ökning i förhållande till föregående år då motsvarande relation uppgick till 5,9 %.

Det bokförda värdet för pensionsmedelsförvaltningen uppgår till 155,1 mnkr och är placerat i aktiefonder, strukturerade produkter och depåkonto. Det totala övervärdet uppgår till 20,9 mnkr.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 1 januari 2013 infördes möjligheten för kommuner och landsting att reservera överskott till en s.k. resultatutjämningsreserv (RUR). Syftet med RUR är att kommuner och landsting i sin balanskravsutredning ska få förbättrade möjligheter att utjämna resultatet över tid och därigenom få bättre förutsättningar att möta effekterna av konjunkturvariationer. Ett annat syfte är att skapa större stabilitet för verksamheterna. Under 2013 fattade kommunen beslut om att införa en resultatutjämningsreserv och för åren 2010-2013 har reserverats totalt 220 mnkr. I samband med att kommunfullmäktige antog bokslutet 2014 så beslutades att disponera 5 mnkr varefter total RUR uppgick till 215

mnkr. I samband med bokslutet för 2015 beslutades att avsätta ytterligare 60 mnkr. För 2016 föreslås i enlighet med kommunens fastställda regelverk att avsätta ytterligare 42 mnkr vilket innebär att det officiella balanskravsresultatet uppgår till 57 mnkr (se även kap 4.2). Resultatutjämningsreserven uppgår efter årets avsättning till 317 mnkr.

4. Måluppföljning

4.1 Inledning och målstruktur för kommunen

Enligt kommunallagen skall kommunfullmäktige fastställa finansiella mål samt mål och inriktningar för verksamheten utifrån god ekonomisk hushållning. Detta görs i budgeten varefter uppföljning sker av målen i årsredovisningen.

Allmänt kan de finansiella målen anses avse de ekonomiska ramarna medan verksamhetsmålen avser kvaliteten och inriktningen på den verksamhet som skall utföras.

4.2 Avstämning av balanskravet

I årsredovisningens förvaltningsberättelse framgår att balanskravet uppnås för 2016. Efter justeringar för realisationsvinster mm uppgår balanskravsresultat om 99 mnkr. Avsättning föreslås med 42 mnkr (balanskravsresultat före RUR med avdrag för 1% av skatteintäkter och statsbidrag) till resultatutjämningsreserv varefter balanskravsresultatet uppgår till 57 mnkr. Något negativt balanskravsresultat från tidigare år finns ej att reglera.

Vi kan således konstatera att balanskravet har uppfyllts för 2016.

Balanskravsresultat för de fem senaste åren (belopp i mnkr)

4.3 Finansiella mål

Av Lunds kommuns budget avseende 2016 framgår två finansiella mål. Dessa är:

- **Resultatmål** - Under EVP-perioden (ekonomi- och verksamhetsplan) 2016-2018 ska en upptrappning ske successivt av resultatnivån i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. För 2016 är målet 0,5%, 2017 1,5% och 2018 2%.